

Марк Сегал, Головний експерт Проекту ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні»

КРАЩА ПРАКТИКА В УКРАЇНІ:

ДЕКЛАРАЦІЯ АДВОКАТІВ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

[Декларація адвокатів щодо захисту прав людини в кримінальному провадженні](#) (далі – Декларація) є документом нового типу та втілює в собі прагматичний підхід до посилення верховенства права та зміцнення адвокатської професії в Україні. Це короткий збірник умов, які мають виконуватися в системі кримінального судочинства відповідно до законодавства, викладених простою мовою для неправничої аудиторії, який може використовуватися адвокатами у різний спосіб з метою налагодження систематичного підходу задля припинення порушень професійних прав адвокатів та прав їхніх клієнтів. Декларація – це не нормативний акт, оскільки не потребує санкцій за недотримання вписаних у ній принципів. Це, скоріше, прямий і зрозумілий заклик до повноцінного застосування належної практики, визначеної чинним національним законодавством та міжнародним правом.

Декларація була розроблена коаліцією ключових професійних асоціацій, що представляють адвокатів, які спільно працювали над нею, демонструючи єдність інтересів адвокатури як професії. Цей процес очолила Національна асоціація адвокатів України у співпраці з громадськими організаціями «Асоціація адвокатів України», «Асоціація правників України», «По захисту прав людини» та «Спілка адвокатів України». Першим кроком підготовки Декларації стало проведення близько тридцяти відкритих інтерактивних заходів протягом 2014 року, під час яких кількості адвокатів висловили свої зауваження щодо того, як у процесі розгляду кримінальних справ практика відхиляється від закону.

За підсумками цих заходів позиції адвокатів були зафіксовані в письмовій формі та об'єднані у п'яти невеликих за розмірами розділах, які охоплюють проблеми судової влади, прокуратури, адвокатури, затриманих осіб та прозорості системи кримінального правосуддя – доступу до судів. Потім проект Декларації зазнав масштабного оцінювання та перегляду, що включало в себе проведення інтерактивних заходів по всій Україні та широке використання електронних засобів зв'язку. Робота над документом завершилася його офіційним затвердженням на великому загальнонаціональному заході та підписанням меморандуму про взаєморозуміння, в якому провідні професійні асоціації, які представляють адвокатів, обіцяють працювати разом для реалізації Декларації.

Наразі Декларація є наріжним каменем ініціативи щодо зміцнення верховенства права в Україні через приведення щоденної практики у відповідність до закону. Зокрема, йдеться про а) розвиток інституту адвокатури, б) посилення інформаційних зв'язків адвокатури з потенційними союзниками в організаціях громадянського суспільства та засобах масової інформації, в) захист професійних прав адвокатів, г) захист прав людини у кримінальному провадженні, г) зміцнення змагального процесу, рівності сторін обвинувачення та захисту,

незалежності судової влади, д) сприяння прозорості та доступу до інформації, е) сприяння етичній поведінці усіх учасників процесу та суддів, є) забезпечення дотримання міжнародних стандартів у галузі прав людини, і ж) підвищення рівня правової культури в Україні.

Таким чином під проводом адвокатури в Україні буде забезпечено прозорість системи кримінального правосуддя, встановлено надійний захист від порушень прав людини, а також змінено правову ментальність і юридичну практику. Саме встановлення кращої практики через такий підхід повністю відповідає нещодавньому рішенням Європейського суду з прав людини у справі [*Моріс проти Франції*](#). Згодом інші країни зможуть вчитися і застосовувати цю кращу українську практику для реформування власних систем кримінального правосуддя.

Проходить уся ця робота під девізом: «Дій за законом, поважай право!».